

GRAAD 10

REKENINGKUNDE

NOVEMBER 2014

PUNTE: 300

TYD: 3 ure

Hierdie vraestel bestaan uit 11 Bladsye en 'n aparte antwoordboek van 12 bladsye

INSTRUKSIES EN INLIGTING

1. Beantwoord AL die vrae.
2. Jy word voorsien van 'n vraestel en 'n ANTWOORDBOEK.
3. Waar van toepassing moet BEWERKINGS getoon word om deelpunte te verdien.
4. Nie-programmeerbare sakrekenaars mag gebruik word.
5. Jy mag 'n potlood of swart of blou pen gebruik om die vraestel te beantwoord.

Gebruik die onderstaande inligting as riglyn in die beantwoording van die vraestel om by die voorgestelde tye te hou.

VRAAG 1: 59 punte; 35 minute	
Die onderwerp van die vraag is:	Vraag integreer met:
	Finansiële inligting
Rekenkundige Konsepte	Konsepte, AARP
Rekenkundige vergelyking	Brondokumente
Boekhouding	Proefbalans
VRAAG 2: 59 punte; 35 minute	
Die onderwerp van die vraag is:	Vraag integreer met:
	Finansiële inligting
Belasting op toegevoegde waarde	Konsepte
Interne kontrole	Kontrole maatreëls
Voorraad	Handelsvoorraad
Boekhouding	Debiteure kontrole
VRAAG 3: 30 punte; 18 minute	
Die onderwerp van die vraag is	Vraag integreer met:
	Finansiële inligting
Konsepte	Konsepte
VRAAG 4: 30 punte; 18 minute	
Die onderwerp van die vraag is:	Vraag integreer met:
	Finansiële inligting
Kosteberekeninge	Konsepte
VRAAG 5: 80 punte; 49 minute	
Die onderwerp van die vraag is:	Vraag integreer met:
	Finansiële inligting
Finansiële State	Inkomstestaat en Notas
VRAAG 6: 42 punte; 25 minute	
Die onderwerp van die vraag is:	Vraag integreer met:
	Finansiële inligting
Finansiële State	Ontleding en vertolking van Finansiële state.

VRAAG 1

(59 punte; 35 minute)

1.1	KONSEPTE EN AARP				10
	Dui aan of die stellings WAAR of ONWAAR is. Trek 'n [x] in die toepaslike kolom in jou antwoordboek.				
	Nr.	Stelling	Waar	Onwaar	
	1.1.1	Die lopendesaakbeginsel beteken dat rente ontvang op 'n lopenderekening moet apart in die Inkomstestaat getoon word.			
	1.1.2	Korting word toegestaan indien ' n debiteur sy rekening vroegtydig betaal.			
	1.1.3	'n Debietnota ontvang van die bank dui aan dat ' n debiteur se tjek aanvaar is deur die bank.			
	1.1.4	BTW is belasting wat teen 14% betaal word op goedere en dienste in Suid-Afrika.			
	1.1.5	Uitgawes vermeerder eienaarsbelang.			
1.2	PROEFBALANS				18
	OPDRAG:				
	Gebruik die onderstaande saldos en totale en stel die proefbalans op vir Matsikitsane Handelaars soos op 28 November 2014				
	Inligting				
	Advertensie	R1 412	Bank (dt)	R33 000	
	Koste v verkope	R370 000	Handels-voorraad	R30 000	
	Kapitaal	R1 036 400	Herstellings	R2 654	
	Korting ontvang	R500	Toerusting	R120 000	
	Debiteure Kontrole	R210 000	Grond en Geboue	R755 000	
	Donasies	R3 000	Voertuie	R190 000	
	Verkope	R449 790	Huur inkomste	R3 412	
	Onttrekkings	R94 000	Krediteure kontrole	R335 000	
	Skryfbehoeftes	R15 000	Kleinkas	R1 036	
1.3	ALGEMENE JOERNAAL				24
	Die onderstaande transaksies is geneem uit die boeke van BB Supermark, eienaar B. Bongi, gedurende Oktober 2014.				
	OPDRAG:				
	Doen die volgende inskrywings in die Algemene Joernaal – ignoreer transaksies wat nie van toepassing is op Algemene Joernaal nie. Slegs Dt. En Kt. Kolomme moet voltooi word – die debiteure en krediteure kolomme is nie nodig nie, sien antwoordboek. Begin met Joernaalbewysnommer 111. Omskrywings kan weggelaat word.				

2	Die eienaar, B.Bongi neem handelsvoorraad met 'n kosprys van R120 en verkoopprys van R180 vir persoonlike gebruik.	
8	Belas J. Dukes, 'n debiteur met rente op sy agterstallinge rekening van R2 400 teen 12% p.j. vir 3 maande.	
12	B Naude wat R3 600 skuld is insolvent verklaar. Sy boedel sal 40c in die Rand betaal. Skryf die balans af as oninbaar.	
15	Die bank stel BB Supermark in kennis dat 'n tjek wat van P. Paul ontvang is vir R240 ter vereffing van sy skuld van R265 is gekanselleer weens onvoldoende fondse.	
20	Goedere wat op skuld verkoop is aan J. Jones vir R550 is verkeerdelik na die rekening van K.Jones oorgeboek. Verbeter die fout	
28	Die afleweringvoertuig is diens, R1 800. Die boekhouer het dit na die voertuigrekening oorgeboek.	

1.4	BRONDOKUMENTE EN REKENINGKUNDIGE VERGELYKING:				
	OPDRAG:				
	Kies die korrekte antwoord vir elke transaksie hieronder. Die brondokument sowel as die rekeningkundige vergelyking moet reg wees. Daar is net een korrekte antwoord vir elke transaksie. Die banksaldo is deurgaans gunstig .				7
1.4.1	Koop voorraad op rekening. Ontvang 2 ½ % handelskorting. Die oorspronklike prys voor afslag was R3 200.				
	No.	Source document	A =	O +	L
	A	Faktuur	+3 120	0	+3 120
	B	Kwitansie	+3 120	0	+3 120
	C	Kwitansie	±3 120	0	0
	D	Faktuur	0	0	± 3 200
	E	Kasregisterrol	+3 200	0	+3 200
1.4.2	Betaal die verskuldigde bedrag aan die Mediesefonds. Die volgende inligting is verkry uit die Salarisjoernaal vir Februarie:				
	Totale Mediesefonds aftrekkings			R4 118	
	Totale Mediesefonds bydrae			R8 236	
	No.	Source document	A =	O +	L
	A	Joernaalbewys	-12 354	-12 354	0
	B	Joernaalbewys	-4 118	0	-4 118
	C	Tjekteenblad	-12 354	0	-12 345
	D	Tjekteenblad	-8 236	0	-8 236
	E	Kwitansie	-12 354	0	-12 354

2.1	BTW		
	2.1.1	Verduidelik die verskil tussen nulkoersbelasting en vrygestelde items. Gee ook 'n voorbeeld van elk.	6
	2.1.2	Verduidelik kortliks hoekom BTW as die regverdigste manier van belastingheffing gesien word.	3

2.2	ALGEMENE GROOTBOEK EN INTERNE KONTROLE:		
	Samore Sports verkoop 'n wye reeks sporttoerusting teen 'n winsopslag van 50% op kosprys vir kontant en krediet. Alle aankope en terugsendings van handelsvoorraad is op krediet.		
	OPDRAG:		
	2.2.1	Voltooi die Handelsvoorraad en Debiteurekontrolerekening deur gebruik te maak van die addisionele inligting reeds gegee in jou Antwoordboek.	35
	Addisionele inligting:		
	1	Gedurende Augustus betaal debiteure hulle rekeninge, R8 200 min 10% korting.	
	2	Die bank he Samore Sports in kennis gestel dat tjeks ter waarde van R550 wat deur debiteure op hulle rekeninge ter waarde van R580 afbetaal is, geweier is weens onvoldoende fondse.	
	3	Die prokureurs het ons in kennis gestel om B. Brown se skuld van R1 300 af te skryf.	
	4	S. Smal het 'n kredietsaldo van R350 in die Debiteuregrootboek. Dra dit oor na die Krediteuregrootboek.	
	5	Die eienaar het handelsvoorraad ter waarde van R1 500 en skryfbehoeftes van R60 geneem vir eie gebruik.	
2.3	Beantwoord die volgende vrae:		
	2.3.1	Veronderstel die fisiese voorraadopname toon 'n tekort aan R3 200 se handelsvoorraad. Sal die eienaar van Samore Sports bekommerd moet wees daarvoor? Hoekom? Bespreek TWEE voorsorgmaatreels om dit in die toekoms te voorkom.	8
	2.3.2	Hoe kan 'n boekhouer vasstel of die saldo van die debiteurekontrolerekening korrek is?	3
	2.3.3	Bespreek TWEE metodes wat die boekhouer kan gebruik om die debiteure te motiveer om hulle rekeninge betyds te betaal.	4

QUESTION 3**(30 marks : 18 minutes)**

3.1	Pas KOLOM B by KOLOM A			20
	COLUMN A		COLUMN B	
3.1.1	Faktuur	A	Begroting opgestel sonder om die vorige jaar as vertrekpunt te gebruik	
3.1.2	Veranderlike koste	B	Geld by bank geleen om eiendom mee te koop	
3.1.3	Oortrokke bank	C	Maandelikse salarisse aan werknemers betaal	
3.1.4	Verbandlening	D	Voortdurende kontrole oor die voorraad	
3.1.5	LBS	E	Totale skuld van besigheid	
3.1.6	Zerokoers items	F	'n Brondokument betrekking op kreditaankope of verkope	
3.1.7	Historiese koste begrip	G	Belasting afgetrek van werknemer se salaris of loon	
3.1.8	Deurlopende voorraadstelsel	H	Goedere waarop geen BTW betaal word nie	
3.1.9	Laste	I	Indien meer geld uit die persoon of besigheid se rekening getrek word as wat beskikbaar is	
3.1.10	Zero basis begroting	J	Maksimum bedrag waarvoor 'n persoon op krediet kan koop	
		K	Bates wat gekoop word, word teen kosprys in boeke aangeteken	
		L	Kostes wat verander na gelang van hoeveelheid geproduseer	

3.2	MULTI-KEUSE VRAE	10
	Vier moonlike antwoorde word voorsien vir volgende vrae. Kies die korrekte antwoord en skryf slegs die letter (A-D) langs die vraagnommer (3.2.1-3.2.5) in jou antwoordboek. Bv. 3.2.7. H.	
3.2.1	Watter brondokument word uitgereik as klein bedraggies betaal word?	
	A Oorspronklike kontantstrokie	
	B Kleinkasbewys	
	C Kasregisteterrol	
	D Duplikaat kwitansie	
3.2.2	Bereken die verkoopprys indien koste van verkope R6 000 is in die winsopslag op kosprys 20%.	
	A R8 400	
	B R4 800	
	C R7 200	
	D R1 200	
3.2.3	Die finansiële inligting van die besigheid moet apart van die eienaars s'n gehou word.	
	A Wesenlikheid beginsel	
	B Lopende saak beginsel	
	C Parings beginsel	
	D Besigheidsentiteits beginsel	
3.2.4	Alle belastingaftrekkings moet betaal word aan	
	A Minister van Arbeid	
	B SAID	
	C Kommissaris van belasting	
	D Minister van Finansies	
3.2.5	Watter een van die volgende is nie 'n indirekte koste van 'n bakkery nie?	
	A Salaris van die opsigter by die bakkery	
	B Koste van broodmeel	
	C Koste van elektrisiteit in bakkery	
	D Koste van skoonmaakmiddels vir bakkery	

QUESTION 4**(30 marks : 18 minutes)**

4.1	Verduidelik die volgende begrippe:	10
4.1.1	Fabrieks bokoste	
4.1.2	Direkte materiaal koste	
4.1.3	Totale koste	
4.1.4	Indirekte koste	
4.1.5	Vaste koste	

4.2	Klassifiseer die produksiekoste deur 'n [x] te maak in die toepaslike kolom. Glamour Magic se eienaar is Nothando en hulle vervaardig leersakke.	20				
		Bokoste				
		Direkte materiaal- koste	Direkte arbeid- koste	Indirekte materiaal- koste	Indirekte arbeids- koste	Ander
4.2.1	Versekering					
4.2.2	Huur uitgawe					
4.2.3	Leervelle					
4.2.4	50 knoppies per sak					
4.2.5	Loon vir naaldwerkster					
4.2.6	Water en elektrisiteit					
4.2.7	Skryfbehoeftes					
4.2.8	Loon vir skoonmaker					
4.2.9	Materiaal gom					
4.2.10	Ritssluiters vir sakke					

QUESTION 5**(80 marks : 49 minutes)**

Die volgende inligting is van Wood Sports, winkel wat handeldryf in sporttoerusting en herstelwerk doen aan sporttoerusting.

OPDRAG:

5.1	Berei die Inkomstestaat voor vir Wood Sports vir die finansiële jaar wat eindig 31 Oktober 2014. Die vooraansuiweringsbedrae is gegee in die antwoordboek.	45
5.2	Doen die volgende nota's vir die finansiële state geeindig op 31 Oktober 2014. Die vooraansuiwerngssbedrae is gegee in die antwoordboek.	
5.2.1	Rente-uitgawe	6
5.2.2	Vaste Bates	8
5.2.3	Vorraad	3
5.2.4	Handerls en ander ontvangbares	7
5.2.5	Hansaalbaredele en ander betaalbares	11

Aansuiwerings en addisionele inligting:

1.	Wood Sports verdien 10% kommissie op sportbykomstighede wat hulle verkoop. Gedurende Oktober is R56 000 se sportbykomstighede verkoop.								
2.	Die water-en-elektrisiteitsrekening vir Oktober is ontvang nadat Proefbalans reeds opgestel is, R860.								
3.	Versekering vir brand sluit 'n jaarlikse premie van R3 600 in what betaal is op 1 Augustus 2014.								
4.	Die huurder het die huur vir November reeds gedurende Oktober betaal. Die huur is op 1 Oktober 2014 met R300 verhoog.								
5.	Die bankstaat toon die volgende inskrywings wat nog nie in die boeke van Wood Sportwinkel aangeteken is nie:								
	<ul style="list-style-type: none"> • Bankkoste, R382 • Rente op oortrokke rekening, R110 • 'n debietorder aan Santam vir R800 vir die maandelikse versekeringspremie teen diefstal								
6.	'n Werknemer is per ongeluk uitgelaat uit die Salarisjoernaal vir Oktober 2014. Sy betaalstrokie lyk soos volg: <table border="1" data-bbox="268 833 1091 1016"><tr><td>Bruto salaris</td><td>R6 000</td></tr><tr><td>LBS aftrekking</td><td>(1 080)</td></tr><tr><td>WVF</td><td>(60)</td></tr><tr><td>Netto salaris</td><td>4 860</td></tr></table> Die besigheid dra Rand-vir-Rand by tot WVF.	Bruto salaris	R6 000	LBS aftrekking	(1 080)	WVF	(60)	Netto salaris	4 860
Bruto salaris	R6 000								
LBS aftrekking	(1 080)								
WVF	(60)								
Netto salaris	4 860								
7.	'n Kredietnota aan debiteur, A Mona uitgereik op 30 Oktober 2014 is nie aangeteken nie. Die kredietnota was vir: <ul style="list-style-type: none"> • Goedere terug gestuur deur A. Mona, R6 200 (winsopslag 60% op kosprys. • 'n Prysverlaging op onbevredigende herstelwerk aan tenniskrak, R540.								
8.	Die voorraadopname op 31 Oktober 2014 lyk soos volg: <ul style="list-style-type: none"> • Handelsvoorraad – R83 100 • Verbruikersgoedere voorhande – R900								
9.	Voorsien waardevermindering op kantoor en winkeltoerusting teen 10% p.j. op kosprys. Nuwe toerusting is halfpad deur die jaar gekoop vir R30 000 dit is behoorlik geboekstaaf).								
10.	Die volgende staat is op 31 Oktober 2014 van NBS Bank ontvang ten opsigte van die lening: <table border="1" data-bbox="268 1626 1091 1809"><tr><td>Saldo op 1 November 2013</td><td>R332 800</td></tr><tr><td>Rente verhaal</td><td>?</td></tr><tr><td>Mandelikse betalings (12 x R4 300)</td><td>R51 600</td></tr><tr><td>Saldo op 31 Oktober 2014</td><td>R326 200</td></tr></table> Maak voorsien vir uitstande rente.	Saldo op 1 November 2013	R332 800	Rente verhaal	?	Mandelikse betalings (12 x R4 300)	R51 600	Saldo op 31 Oktober 2014	R326 200
Saldo op 1 November 2013	R332 800								
Rente verhaal	?								
Mandelikse betalings (12 x R4 300)	R51 600								
Saldo op 31 Oktober 2014	R326 200								
11.	Bedryfswins is 48% van verkope.								
12.	Gedurende die jaar was verskeie diverse uitgawes aangegaan.								

QUESTION 6
ONTLEDING EN VERKOLTING

(41 marks : 25 minutes)

Die volgende inligting het betrekking op Michelle's Skryfbehoeftes vir die jaar geëindig 31 Oktober 2014.

OPDRAG:

Verwys na onderstaande inligting en beantwoord die vrae wat volg. Teen alle berekeninge, tot die eerste desimaal.

Inligting 31 Oktober 2014.

Verkope	R410 000
Koste van verkope	305 000
Netto wins	58 000
Vaste deposito (8% p.j.)	10 000
Handelsvoorraad	110 480
Bedryfsbates (handelsvoorraad ingesluit)	?
Bedryfslaste	83 000
Vaste Bates	?
Nie-Bedryfslaste	81 500
Kapitaal (begin van die jaar)	155 000
Onttrekkings	37 000

6.1	Bereken die werklike winsopslag van Michelle's Skryfbehoeftes.	5									
6.2	Indien die besigheid 'n vaste winsopslag van 50% gebruik, behoort Michelle gelukkig te wees met die bruto wins persentasie behaal gedurende 2014? Gee 'n rede vir jou antwoord.	3									
6.3	Gebruik die onderstaande inligting om die ontbrekende syfer vir 31 Oktober 2014 Bedryfsbates op 31 Oktober 2014 te bereken:	4									
6.4	Bereken die vuurproefverhouding vir 2014.	5									
	<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>2014</th> <th>2013</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Current ratio</td> <td>2.3:1</td> <td>2.8:1</td> </tr> <tr> <td>Acid test ratio</td> <td>?</td> <td>1.5:1</td> </tr> </tbody> </table>		2014	2013	Current ratio	2.3:1	2.8:1	Acid test ratio	?	1.5:1	
	2014	2013									
Current ratio	2.3:1	2.8:1									
Acid test ratio	?	1.5:1									
6.5	Lewer kommentaar op die likiditeitsposisie van die besigheid. Gee jou mening of Michelle bekommerd daaroor behoort te wees.	8									
6.6	Bereken die persentasie verdienste op Michelle se belegging in die besigheid aan die begin van die jaar.	4									
6.7	Lewer kommentaar of sy tevrede sal wees met die verdienste in die lig daarvan dat sy in 2013, 30% verdien het.	5									
6.8	Bereken die eienaarsbelang van die besigheid op 31 Oktober 2014.	8									

TOTAL: 300

REKENINGKUNDE

GRAAD 10

NOVEMBER 2014

SKOOL: .....

LEERLING: .....

KLAS: .....

Hierdie antwoordboek bestaan uit 12 bladsye

Vraag 1   **Konsepte en Aarp****(59 punte; 35 min)**

Nr.	Stelling	Waar	Onwaar
1.1	KONSEPTE EN AARP		
	Dui aan of die stellings WAAR of ONWAAR is. Trek 'n [x] in die toepaslike kolom.		10
1.1.1	Die lopendesaakbeginsel beteken dat rente ontvang op 'n lopenderekening moet apart in die Inkomstestaat getoon word		
1.1.2	Korting word toegestaan indien 'n debiteur sy rekening vroegtydig betaal.		
1.1.3	'n Debietnota ontvang van die bank dui aan dat 'n debiteur se tjek aanvaar is deur die bank		
1.1.4	BTW is belasting wat teen 14% betaal word op goedere en dienste in Suid-Afrika		
1.1.5	Uitgawes vermeerder eienaarsbelang		

Vraag 2**(50 punte; 30 min)****2.1 BTW**

2.1.1	Verduidelik die verskil tussen nulkoersbelasting en vrygestelde items. Gee ook 'n voorbeeld van elk.	(6)
2.1.2	Verduidelik kortliks hoekom BTW as die regverdigste manier van belastingheffing gesien word.	(3)

2.2.1 ALGEMENE GROOTBOEK + INTERNE KONTROLE

**Algemene Grootboek
Balansstaat Afdeling**

Dt.		HANDELSVOORRAAD			B7		Kt			
2014					2014					
Aug.	1	Saldo	a/b	35 672	Aug.	31	*	KOJ	2 500	
	31	Krediteure	*	12 960			*	*	7 610	
		Bank	*	9 544			*	KAJ	270	
		Koste van verkope	*	*			*	*	*	
				*				Saldo	d/d	*
				*					*	
Sept.	01	Saldo	a/b	*						

DEBITEUREKONTROLE**B8**

2014					2014					
Aug.	1	Saldo	a/b	6 210	Aug.	31	Bank en *	KOJ	*	
	31	Verkope	*	*			*	DAJ	210	
		Bank (v/t)	*	*			*	AJ	*	
		*	AJ	*				Saldo	d/d	*
				*					*	
Sept.	1	Saldo	a/b	*						

2.3 Beantwoord die volgende vrae:

2.3.1	Veronderstel die fisiese voorraadopname toon 'n tekort aan R3 200 se handelsvoorraad. Sal die eienaar van Samore Sports bekommerd moet wees daarvoor? Hoekom? Bespreek TWEE voorsorgmaatreëls om dit in die toekoms te voorkom.	(8)
2.3.2	Hoe kan 'n boekhouer vasstel of die saldo van die debiteurekontrolerekening korrek is?	(3)
2.3.3	Bespreek TWEE metodes wat die boekhouer kan gebruik om die debiteure te motiveer om hulle rekeninge betyds te betaal	(4)

Vraag 3 REKENINGKUNDIGE BEGRIPPE**(30 punte; 18 min)**

3.1 Pas Kolom A by Kolom B

No.	Kolom A	Kolom B
3.1.1	Faktuur	
3.1.2	Verandelike koste	
3.1.3	Oortrokke bank	
3.1.4	Verbandlening	
3.1.5	LBS	
3.1.6	Zerokoersiteme	
3.1.7	Historiese kostebegrip	
3.1.8	Deurlopende voorraadstelsel	
3.1.9	Laste	
3.1.10	Zero basis begroting	

[20]3.2 Kies die **korrekte** antwoord en skryf slegs die letter (A-D) langs die vraagnommer b.v. 3.2.7. H**[10]**

3.2.1	
3.2.2	
3.2.3	
3.2.4	
3.2.5	

Vraag 4**(30 punte; 18min.)**

4.1	Verduidelik die volgende begrippe	
4.1.1	Fabrieks bokoste	
4.1.2	Direkte materiaal koste	
4.1.3	Totale koste	
4.1.4	Indirekte koste	
4.1.5	Vaste koste	

4.2 Klassifiseer die produksiekoste deur 'n [x] te maak in die toepaslike kolom.
Glamour Magic se eienaar is Nathando en hulle vervaardig leersakke

(20)

		Direkte materiaal- koste	Direkte arbeid- koste	Bokoste		
				Indirekte materiaal- koste	Indirekte arbeids- koste	Ander
4.2.1	Versekering					
4.2.2	Huur uitgawe					
4.2.3	Leervelle					
4.2.4	50 knoppies per sak					
4.2.5	Loon vir naaldwerkster					
4.2.6	Water en elektrisiteit					
4.2.7	Skryfbehoeftes					
4.2.8	Loon vir skoonmaker					
4.2.9	Materiaal gom					
4.2.10	Ritssluiters vir sakke					

WOOD SPORTS

5.1 INKOMSTESTAAT / GEËINDIG 31 OKTOBER 2014

(42)

	<u>Nota</u>	
Verkope [2 300 000 - 50 000		
Koste van verkope [1 100 000		
Bruto wins		
Ander berdryfsinkomste		
Huurinkomste [27 900		
Kommissie-inkomste [54 000		
Diensgeld [120 000		
Bruto bedryfsinkomste		
Bedryfsuitgawes		
Salaris en lone [145 000		
WVF bydra [1 450		
Water en elektrisiteit [24 000		
Versekering [32 000		
Bankkoste [234		
Verbruiksgoedere [7 450		
Diverse uitgawes		
Bedryfswins		
Rente Inkomste		2 100
Wins voor rente-uitgawe		
Netto wins vir die jaar		

5.2 NOTAS TOT DIE FINANSIËLE STATE VIR DIE JAAR 31 OKTOBER 2014

5.2.1	<u>Rente-uitgawe</u>	
	Rente op oortrokke rekening [1 080	
	Rente op lening NBS [28 600	

5.2.2	<u>Vaste Bates</u>	Kantoor en winkeltoerusting
	Drawaarde begin van die jaar	
	Kosprys	280 000
	Opgehoopte waardevermindering	(90 000)
	<u>Bewegings</u>	
	Byvoegings teen kosprys	30 000
	Waardevermindering	
	Drawaarde einde van die jaar	
	Kosprys	
	Opgehoopte Waardevermindering	

5.2.3	<u>Voorrade</u>	
	Handelsvoorraad [82 000	
5.2.4	<u>Handels- en ander ontvangbares</u>	
	Debiteurekontrole [42 000	
5.2.5	<u>Handels- en ander betaalbares</u>	
	Krediteurekontrole [13 500	

6.5	Lewer kommentaar op die likiditeitsposisie van die besigheid. Gee jou mening of Michelle bekommerd daaroor behoort te wees	(8)
6.6	Bereken die persentasie verdienste op Michelle se belegging in die besigheid aan die begin van die jaar.	(4)
6.7	Lewer kommentaar of Michelle tevrede sal wees met die verdienste in die lig daarvan dat sy in 2013, 30% verdien het	(5)
6.8	Bereken die eienaarsbelang van die besigheid op 31 Oktober 2014.	(8)

GRAAD 10

REKENINGKUNDE - MEMO

NOVEMBER 2014

PUNTE: 300

TYD: 3 ure

MEMO

Vraag 1

(59 punte; 35 min)

1.1	Konsepte en Aarp	Waar	Onwaar
	Dui aan of die stellings WAAR of ONWAAR is. Trek 'n [x] in die toepaslike kolom in jou antwoordboek.		10
Nr.	Stelling	Waar	Onwaar
1.1.1	Die lopendesaakbeginsel beteken dat rente ontvang op 'n lopenderekening moet apart in die Inkomstestaat getoon word		X✓✓
1.1.2	Korting word toegestaan indien 'n debiteur sy rekening vroegtydig betaal	X✓✓	
1.1.3	'n Debietnota ontvang van die bank dui aan dat 'n debiteur se tjek aanvaar is deur die bank		X✓✓
1.1.4	BTW is belasting wat teen 14% betaal word op goedere en dienste in Suid-Afrika	X✓✓	
1.1.5	Uitgawes vermeerder eienaarsbelang		X✓✓

1.2 Proefbalans

(18 punte)

Gebruik die onderstaande saldo's en totale en stel die proefbalans op vir Matsikitsane Handelaars op 28 Februarie 2014.

Proefbalans van Matsikitsane Handelaars op 28 Februarie 2014.

Balansstaat afdeling	Fol	Debiet	Krediet
Kapitaal			1036 400✓
Onttrekkings		94 000✓	
Grond en geboue		755 000✓	
Voertuie		190 000✓	
Toerusting		120 000✓	
Handelsvoorraad		30 000✓	
Bank		33 000✓	
Wisselgeld		1 036✓	
Debiteurekontrole		210 000✓	
Krediteurekontrole			335 000✓
Nominale afdeling			
Verkope			449 790✓
Koste van verkope		370 000✓	
Donasies		3 000✓	
Herstelwerk		2 654✓	
Skryfbehoeftes		15 000✓	
Korting ontvang			500✓
Advertensie		1 412✓	
Huur inkomste			3 412✓
		1825 102	1825 102

Balance sheet/nominal accounts section items should remain in the correct section. -2 marks for misplacement maximum.

1.3 Algemene Joernaal

(24 punte)

ALGEMENE JOERNAAL VAN BB SUPERMARK - OCTOBER 2014

GJ

Dok	Dag	Besonderhede	Fol	Dt.	Kt.
111	2	Onttrekkings ✓ Handelsvoorraad ✓		120✓	120✓
112	8	J. Dukes ✓ (Geen debiteure) Rente op oortrokke rekening ✓		72✓	72✓
113	12	Oninbare Skuld ✓ B. Naude ✓ (Geen debiteure)		2 160✓	2 160✓
114	15	P. Paul ✓ (Geen debiteure) Korting toegestaan ✓		25✓	25✓
115	20	J. Jones ✓ K. Jones ✓		550✓	550✓
116	28	Herstelwerk ✓ Afleweringsvoertuig ✓		1 800✓	1 800✓

1.4 Brondokumente en rekeningkundige vergelyking

(7 punte)

1.4.1	A✓✓✓
1.4.2	D✓✓✓

Vraag 2

2.1 BTW

2.1.1	Verduidelik die verskil tussen nulkoersbelasting en vrygestelde items. Gee ook 'n voorbeeld van elk.	(6)
	<ul style="list-style-type: none"> Nulkoersbelasting word teen nulkoers gehef. Gewoonlik produkte wat noodsaaklik is vir behoeftiges✓✓ bv. bruinbrood. ✓ Vrygestelde belasting is nie onderhewig aan belasting nie✓✓ bv. Salaris✓ 	
2.1.2	Verduidelik kortliks hoekom BTW as die regverdigste manier van belastingheffing gesien word.	(3)
	<p>BTW word deur almal betaal nie teenstaande hulle inkomste. ✓</p> <p>Toeriste betaal ook BTW ✓</p> <p>Sekere noodsaaklike items is vrygestel van BTW. ✓</p>	

2.2 Algemene Grootboek + Interne Kontrole

2.2.1

Algemene Grootboek Balansstaat Afdeling

Dt.		Handelsvoorraad			B7		Kt		
2014					2014				
Aug.	1	Saldo	a/b	35 672	Aug.	31	Koste van verkope✓	KOJ	2 500
	31	Krediteure Kontrole	KJ✓	12 960			Koste van verkope	DJ✓	7 610
		Bank	KBJ ✓	9 544			Krediteur kontrole✓	KAJ	270
		Koste van verkope	DAJ ✓	✓✓140			Onttrekkings ✓	AJ✓	✓✓1 500
							Saldo	o/d	✓✓46 436
				58 316					58 316
Sept.	01	Saldo	a/b	☑46 436					

(15)

Debiteure Kontrole

B8

2014					2014				
Aug.	1	Saldo	a/b	6 210	Aug.	31	Bank + korting toegestaan✓	KOJ	✓✓8 200
	31	Verkope	DJ✓	✓✓11 415					
		Bank (v/t)	KBJ✓	✓550			Debiteure afslag✓	DAJ	210
		Diverse rekening✓✓ (30✓ + 350✓)	AJ	✓380			Diverse rekening✓✓	AJ	✓1 300
				18 555			Saldo	o/d	✓8 845
				18 555					18 555
				☒					
Sept.	1	Saldo	a/b	8 845 ☒					

(20)

2.3

2.3.1	Veronderstel die fisiese voorraadopname toon 'n tekort aan R3 200 se handelsvoorraad. Sal die eienaar van Samore Sport bekommerd moet wees daarvoor? Hoekom? Bespreek 2 voorsorgmaatreëls om dit in die toekoms te voorkom.	(8)
Ja✓ Tekort aan voorraad beteken minder wins. ✓✓✓ Sekuriteitskamas, magtiging vir voorraad bestellings, verdeling van take ✓✓✓✓		
2.3.2	Hoe kan 'n boekhouer vasstel of die saldo van die debiteurekontrolerekening korrek is?	(3)
Die totaal van Debiteuregrootboek ✓moet selfde ✓wees as Debiteurekontrole ✓		
2.3.3	Bespreek 2 metodes wat die boekhouer kan gebruik om die debiteure te motiveer om hulle rekeninge betyds te betaal.	(4)
Korting toegestaan vir vroeë betalings ✓✓ Rente byvoeg op agterstallige rekeninge✓✓		

Vraag 3 Rekeningkunde begrippe**(30 punte ; 18 minute)**

3.1 Pas Kolom B by Kolom A

No.	Kolom A	Kolom B
3.1.1	Faktuur	F✓✓
3.1.2	Veranderlike koste	L✓✓
3.1.3	Oortrokke bank	I✓✓
3.1.4	Verbandlening	B✓✓
3.1.5	LBS	G✓✓
3.1.6	Zerokoers items	H✓✓
3.1.7	Historiese koste begrip	K✓✓
3.1.8	Deurlopende voorraadstelsel	D✓✓
3.1.9	Laste	E✓✓
3.1.10	Zero basis begroting	A✓✓

[20]

3.2 Vier moontlike antwoorde word voorsien vir volgende vrae. Kies die **korrekte** antwoord en skryf slegs die letter (A-D) langs die vraagnommer bv. (3.2.7 - H)

[10]

3.2.1	B✓✓
3.2.2	C✓✓
3.2.3	D✓✓
3.2.4	B✓✓
3.2.5	B✓✓

Vraag 4 Verduidelik die volgende begrippe**(30 punte; 18 min)**

Verduidelik die volgende begrippe

[10]

4.1.1	Fabrieks bokoste	Vaste koste plus Veranderlike koste✓✓
4.1.2	Direkte materiaal koste	Die materiaal gebruik om die produkte vervaardig kan in die klaar produkte geïdentifiseer word✓✓
4.1.3	Totale koste	Primêre koste plus bokoste ✓✓
4.1.4	Indirekte koste	Koste wat nie direk in die produkte waargeneem kan word nie✓✓
4.1.5	Vaste koste	Koste word nie deur die hoeveelheid geproduseer bepaal nie✓✓

4.2 Klassifiseer die produksiekoste deur 'n [x] te maak in die toepaslike kolom.
Glamour Magic se eienaar is Nathando en hulle vervaardig leersakke

(20)

		Direkte materiaal- koste	Direkte arbeid- koste	Bokoste		
				Indirekte materiaal- koste	Indirekte arbeids- koste	Ander
4.2.1	Versekering					X✓✓
4.2.2	Huur uitgawe					X✓✓
4.2.3	Leervelle	X✓✓				
4.2.4	50 knoppies per sak	X✓✓				
4.2.5	Loon vir naaldwerkster		X✓✓			
4.2.6	Water en elektrisiteit					X✓✓
4.2.7	Skryfbehoeftes					X✓✓
4.2.8	Loon vir skoonmaker				X✓✓	
4.2.9	Materiaal gom			X✓✓		
4.2.10	Ritssluiters vir sakke	X✓✓				

WOOD SPORTS

5.1 INKOMSTESTAAT VIR DIE JAAR GEEINDIG 31 OKTOBER 2014 (42)

	<u>Nota</u>		
Verkope [2 300 000 - 50 000 - 6 200] ✓		2 243 800	✓
Koste van verkope [1 100 000 - 3 875] ✓✓		(1 096 125)	✓
Bruto wins		1 147 675	☑
Ander Bedryfsinkomste		204 560	☑
Huur Inkomste [27 900 - 2 400 ^[2] ✓✓]		25 500	☑
Kommissie Inkomste [54 000 + 5 600] ✓✓		59 600	✓
Fooi Inkomste [120 000 - 540] ✓		119 460	✓
Bruto Bedryfsinkomste		1 352 235	
Bedryfsuitgawes		(275 211)	☑
Salaris en Lone [145 000 + 6 000] ✓		151 000	✓
WVF bydrae [1 450 + 60] ✓		1 510	✓
Water en elektrisiteit [24 000 + 860] ✓		24 860	✓
Versekering [32 000 - 2 700 ^[1] ✓✓ + 800] ✓		30 100	☑
Bankkoste [2 234 + 382] ✓		2 616	✓
Verbruiksgoedere [7 450 - 900] ✓		6 550	✓
Diverse uitgawes		25 760	☑☑
Handelsvoorraad te kort		2 775	☑
Waardevermindering ^[3] [28 000✓ + 1 500] ✓		29 500	☑
Herstelwerk		540	✓
Bedryfswins		1 077 024	☑☑
Rente inkomste		2 100	
Wins voor rente uitgawe		1 079 124	☑
Rente uitgawe		(46 190)	☑
Netto wins vir jaar		1 032 934	☑

^[1] $3\ 600 \times \frac{9}{12} = 2\ 700$ ^[2] $27\ 900 - 300 - 300 = 27\ 300 \div 13 = 2\ 100 + 300 = 2\ 400$

^[3] $(280\ 000 \times 10\% = 28\ 000) + (30\ 000 \times 10\% \times \frac{6}{12} = 1\ 500) = 29\ 500$

5.2 NOTAS TOT DIE FINANSIËLE STATE VIR DI JAAR GEËINDIG 31 OKTOBER 2014

5.2.1	<u>Rente uitgawe</u>		
	Rente op oortrokke rekening [1 080 + 110] ✓	1 190	✓
	Rente op lening NBS [28 600 + 16 400] ✓✓	^[1] 45 000	✓
		46 190	☒

(6)

5.2.2	<u>Vaste Bates</u>	Kantoor en Winkeltoerusting	
	Drawaarde aan begin van jaar	190 000	✓
	Kosprys	280 000	
	Opgehoopte waardevermindering	(90 000)	
	<u>Bewegings</u>	500	
	Byvoeging @ kosprys	30 000	
	Waardevermindering	(29 500)	☒
	Drawaarde einde vanjaar	190 500	☒
	Kosprys	310 000	✓✓
	Opgehoopte waardevermindering	(119 500)	☒

(8)

5.2.3	<u>Voorraad</u>		
	Handelsvoorraad [82 000 + 3875✓✓ - 2 775] ☒	83 100	✓
	Verbruikersgoedere voorhande	900	✓
		84 000	☒
5.2.4	<u>Handels en ander ontvangbare</u>		
	Debiteurekontrole [42 000 - 6 200✓ - 540] ✓	35 260	☒
	Opgelope Inkomste	5 600	✓
	Vooruitbetaalde uitgawes	2 700	☒
		43 560	☒
5.2.5	<u>Handels en ander betaalbares</u>		
	Krediteure kontrole [13 500]	13 500	
	Opgelope uitgawes (860✓ + 16 400) ☒	17 260	☒
	Vooruitontvange inkomste	2 400	☒
	SAID (LBS)	1 080	✓
	WVF (60✓ + 60✓)	120	☒
	Krediteure vir Salarisse	4 860	✓✓
	39 220	☒	

(11)

^[1]51 600 + 326 200 - 332 800 = 45 000

Vraag 6 Ontleding en vertolking**(42 punte; 25 min)**

6.1	Bereken die winsopslagpersentasie bereik by Michelle's skryfbehoeftes	(5)
Bruto wins = 410 000 - 305 000 = R105 000 $\frac{105\,000}{305\,000} \times \frac{100}{1}$ 34.4%		
6.2	Indien die besigheid 'n vaste winsopslag van 50% gebruik, behoort Michelle gelukkig te wees met die bruto wins persentasie behaal gedurende 2014?	(3)
Nee, sy verdien minder as wat beoog is. Te veel handelskorting word toegestaan. ✓✓		
6.3	Bereken die bedrag vir bedryfsbates op 31 Oktober 2014.	(4)
$R83\,000 \times 2.3$ R190 900		
6.4	Bereken die vuurproefverhouding vir 2014.	(5)
$190\,900 - 110\,480 : 83\,000$ $80\,420 : 83\,000$ 1 : 1		
6.5	Lewer kommentaar op die likiditeitsposisie van die besigheid. Gee jou mening of Michelle bekommerd daaroor behoort te wees	(8)
✓Bedryfskapitaalverhouding is bo norm van 2 : 1 ✓Vuurproefverhouding is gelyk aan norm van 1 : 1 Die besigheid behoort nie likiditeits probleme te ondervind nie		
6.6	Bereken die persentasie verdienste op Michelle se belegging in die besigheid aan die begin van die jaar.	(4)
$\frac{58\,000}{155\,000} \times \frac{100}{1}$ 37.4%		
6.7	Lewer kommentaar of sy tevrede sal wees met die verdienste in die lig daarvan dat sy in 2013, 30% verdien het.	(5)
Ja. - opbrengs verhoog van 2013 en hoër as alternatiewe beleggings		
6.8	Bereken die eienaarsbelang van die besigheid op 31 Oktober 2014.	(8)
$155\,000 + 58\,000 - 37\,000 = R176\,000$		

TOTAAL= 300 PUNTE